

naraslo. Društvo je popolnoma utrjeno in daje za povprečnih malenkostnih letnih 21 K zaradi cene uprave in varčnosti obmrtnih podpor pa približno 1500 K. Poročilo pozivlja končno, naj se vse štajersko učiteljsko oprime tega prepotrebne družstva. Temu pozivu se pridružuje tudi še učitelj Kaspar iz Gradača.

Blagajniško poročilo poda nadučitelj Sturm. Navaja zgornja števila ter poudarja, da sta red in natančnost v knjigah naravnost vzorna. Posebno naglašata progresivni narastek rezervnega zaklada. Blagajniku in predsedniku se izreče odveza.

Obmrtni doneski se določijo na 2 K, upravni doneski na 1 K. — V odbor so bili enoglasno izvoljeni: nadučitelj Ivan Slana, predsednik; učitelj Josip Ortner, podpredsednik; učitelj Julij Eichmeyer, tajnik; nadzornik Ederdand Tremel in dež. poslanec Anton Otter, odbornika; namestnika: nadučitelj Alojzij Lux in učitelj Alojzij Kaspar; pregledovalci računov: nadučitelj Emanuel Sturm, nadučitelj Edvard Grill in gospa Ida Schellauffova, namestniki: Alojzij Hammer, Viljem Petrič in Adolf Trainko.

Odbor je predlagal izpremembo pravil. Najvažnejše izpremembe se tičejo sprejema učiteljskih žena, katerih možje niso člani; olajšanja sklepanja občnih zborov z zmanjšanjem števila v to potrebnih članov, poostrenja določil glede na zanikne dolžnike; končno znižanje določil mlajših pristopnikov in enakomernost razdelitve teh doplačil sploh. V debati so govorili člani Gandorsky, Oberhammer in Brattensiewicz. Izprememba pravil obvelja.

Sprejeta sta bila še ta dva predloga: 1. Vsak mesec naj se objavi v učit. listih, če se je pripetil kak smrtni slučaj ali ne (predlagal Gandorsky). 2. Vsak član dobi vsako leto izkaz svojega blagajniškega stanja, ako je kaj dolžan.

Zborovanje je trajalo dve uri.

Učitelj in svinjski pastir.

Virjanske „Hrv. Nov.“ prinašajo sijajen primer, kako je danes na Hrvaškem bolje biti svinjski pastir nego učitelj. Stvar je resnična in jo tudi mi objavljamo, ker se tudi Sloveniji tako krasno poda!

Učitelj F. B. v D. M. občine Našice je kupil sedmero praseta. Ker v vasi še ni uvedeno skupno pastirstvo, ki zaradi raztrošenosti pašnikov sploh ni možno, pase učiteljevo čredo pastir nekega kmeta. Ko je učitelj čez tri mesece svojo čredo prodal, pozove svojega pastirja, da mu plača.

„Koliko zahtevaš mesečno za komad, ker si pasel?“ vpraša učitelj svinjarja.

„35 krajcarjev, gospod“ — odgovori pastir.

Učitelj: „Si li kdaj obiskoval šolo?“

Pastir: „Nisem, gospod!“

„Pa vsaj znaš, koliko mesecev ima leto?“

„Znam, gospod, dvanajst.“

„Vidiš,“ nadaljuje učitelj, „ko bi ti čeval 100 svinj in za vsako dobil na mesec 35 kr., bi dobil na leto za onih 100 komadov 420 gld. In vidiš, ti me pri vsaki besedi imenuješ gosпода. Jaz sem učitelj in čuвам in učim 150

stvari. Jezilo me je, da je tako naglo objavil to negotovo novico. — Zdaj bodo razpisane službe v našem okraju; prosim sem-le! Jaz ostanim menda še v Kozani.

Zdaj sem izpolnil Tvojo željo: prepisal sem Zvonček. Le igraj in poj ga: besede so Tvoje, napjev pa moj; tedaj so zjedinjeni v njem čuti naji obeh. V teku dveh mesecev nameravam izdati zvezek skladb. Dne 12./IX. bomo imeli v Kozani „veliko besedo s plesom“. Ali prideš? Skušaj!

Tu sem priložil tudi moj šalji govori: Srce, kojega sem govoril pri Jezovi zabavi v Biljani. Preberi, boš videl, da imam tudi „en kos humoristične žile“. Pri priliki vrni mi spis, ker hoče žnidarčič 3 moje šalji govore natisniti v posebnej knjižici. Kaj se ti zdi? Piši! — Pozdrav od soproge Tebi in gospej. Enako, ne, — še bolj pa Vaju pozdravlja

Tvoj

Kozana 28./III. 89.

Dreje.

(Dalje.)

otrok s temeljno plačo 400 goldinarjev. Po tvojem računu je torej boljše biti svinjski pastir ko učitelj.“

Pač res!

Srednješolski vestnik.

**** Slovenski učni jezik na kranjskih gimnazijah.** V „Edinosti“ čitamo: Toliko dijak, kakor profesorji na kranjskih gimnazijah so bili mnjenja, da začne s tekočim šolskim letom tudi v višjih razredih pouk v slovenskem jeziku. V zadnjem hipu pa je deželni šolski svet prepovedal rabo slovenskih učnih knjig, ker jih ministrstvo še ni odobrilo. Deželni odbor je vložil proti prepovedi energičen protest. Bilo bi škoda izgubljati besede o škandaloznem postopanju vlade z nami Slovenci. Najprvo se je vlada izgovarjala, da ni slovenskih učnih knjig, a sedaj, ko smo trudom slovenskih profesorjev z žrtvami kranjskega deželnega odbora, vendar le dobili potrebnih učnih knjig v slovenskem jeziku, jih vlada ne potrdi! Pa naj potem še kdo reče, da se nam ne godi dobro v tej ljubi Avstriji!

**** Novi vodja slovenske gimnazije v Celju.** Bil je prof. Lilleg z državne gimnazije v Zadru. Bil je poprej v Sarajevu in je kakor se nam zatruje dober Slovenec.

**** Umrl je v Celovcu** v jako visoki starosti zaslužni rodoljub, upokojeni c. kr. realni profesor Tomaž Schrey. Pokojnik je svoj čas služboval v Ljubljani in je bil tam nekaj časa realni ravnatelj, a nemška sapa je zapihala in moral je v Celovec. Pokojnik je bil starosta slovenskega kluba v Celovcu in v vseh narodnih krogih priljubljen in spoštovan.

**** Ljubljanski občinski svet** je imenoval dosedanjega suplenta Antona Jurga za profesorja nemščine na mestnem dekliskem liceju. Bil je to edini kompetent.

**** Ravnatelj slovenskega učiteljskega društva** je imenovan dosedanj ravnatelj slovenskih oddelkov v Kopru, šolski svetnik Bežek. Tudi vsi ostali profesorji pridejo v Gorico.

**** Škandalozne razmere na goriški gimnaziji.** Letos se je vpisalo na gimnazijo v Gorici nič manj nego 710 dijakov. Naravno je, da so vsi razredi tako natičeni, da profesorji in učenci komaj dihaajo. Kako ozračje vlada v takih prenapolnjenih prostorih, si lahko mislimo. Tu se bide v obraz najprimitivnejšim načelom higiene. Zaradi pomanjkanja prostorov v gimnazijskem poslopiju so nastanili dva oddelka višjih razredov izven gimnazije, in sicer v Strassoldovo palačo na trgu Sv. Antona, kjer pa niti potrebnih stranišč! Nastanitev nekaterih razredov daleč izven šolskega poslopja gotovo ni prikladna in posebno nadležna je profesorjem, ki morajo tekati iz enega poslopja v drugo. Vlada ima sedaj lepo priliko, da napravi konec tem nezdruživim razmeram s tem, da seveda dve novi, modernim principom odgovarjajoči šolski poslopji, kamor naj nastanijo srednje šole z slovenskim in italijanskim učnim jezikom posebe. Pametno bi bilo, da se spravi to stvar zopet v deželni zbor, kakor hitro bo zboroval. Ako nastopijo složno vsi poslanci, Slovenci in Lahji, se bo morala vlada končno vdati.

**** Na državni gimnaziji v Trstu** se sme otvoriti in razred realne gimnazije. To pa velja sedaj le za l. 1909/10.

**** Jeze so abiturienti gimnazije v Also-Kubinu na Ogrskem,** ker jih je pri naknadnih izpitih izmed 25 padlo 24. Izmed teh jih mora sedaj v oktobru 15 med vojske — na tri leta. — Proti vladnemu komisarju, ki je vodil izpite, so demonstrirali, in žandarmerija ga je morala braniti.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v 9. številki to-le vsebino: 1. Dr. Jos. Tominšek: O napakah in pravilih slovenskega pisanja. — 2. Fr. Orožen: O domoznanskem pouku s posebnim ozirom na čitanje in razumevanje zemljevidov. — 3. Miro Šijanec: Konjunktivne ideje Tolstega. — 4. Zadržavka: Ženska ročna dela v ljudski šoli. — 5. Anton Skala: Razvoj šolstva v postojanskem šolskem okraju za vladanja cesarja Franca Jožefa I. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Priporočamo!

Slovenski zemljevid „Matice Slovenske“. V popolnito dosedanjim določitvam naj služi to-le; Ves zemljevid bo 91 cm širok in 125 cm dolg ter izide v 4 listih. Dobiti ga bo ali enostavno na papirju ali na petega na platno; za ta zadnji slučaj je zopet razločevati troje: a) vsak izmed 4 listov je nalepljen na dobro, sivkasto platno in je razdeljen na 16 delov (torej zložljiv, v žepnem formatu); b) vsi štiri listi se prilepijo skupaj na močno, belo platno, toda tako, da se da ves zemljevid zložiti v 4

dele (zemljevid bi se dal obesiti); c) vsi 4 listi se prilepijo skupno na močno, belo platno kot celota; vsak zemljevid dobi zgoraj in spodaj ličen lesen rob in obešalo. Napenjanje stane; sub a) 2 K 52 h (za vse 4 liste), sub b) 3 K, sub c) 3 K 90 h. — „Matica Slov.“ prosi p. n. gg. poverjenike in odjemalce zemljevida sploh, da bi ji z naročilom obenem blagovoli javiti, ali in kako naj se poedinim naročnikom zemljevid prilepi. Kdor pošlje le 5 K (ozir., ako ni matičar, 6 K), dobi zemljevid enostavno na papirju; na to opozarjamo zlasti p. n. gospodo, ki so že naročili zemljevid in doposlali 5 K.

Dr. Fr. Ilešič,
predsednik.

Uzgoj čovjeka borca. Napisal Davorin Trstenjak. Cena 1 K, poština 5 vin. Ravno je dotiskana ta knjiga, ki se dobi pri pisatelju v Zagrebu, Prilaz 22.

Jubilej češke himne „Kde domov muj“. Letos bo 75 let, odkar se je prvičrat pelo današnja češka himna „Kde domov muj“ od Frana Skroupa. Privrkat je pel to pesem, ki je tudi pri nas popularna, basist Karel Strakaty dne 21. decembra 1834. Dve hčeri skladatelja živita še danes, ali v slabem gmotnem stanju, zato češki listi pozivljajo češka gledališča, naj omenjenega spominskega dne store kaj za njiju.

Kulturno delo.

— **Ruski knjigotržec Pavlenkov** je zapustil v svoji oporoki tako vsoto, da bodo oživotvorili 2000 knjižnic, ki bodo vsakomur brezplačno pristopne.

Politiški pregled.

*** Državni zbor.** Ako češki deželni zbor ne bo mogel zborovati, potem skliče vlada državni zbor že na dan 4. oktobra, da naredi konec vsem deželnim zborom. Ako pa bi dež. zbor češki mirno delal, potem se snide državni zbor šele nekako 20. oktobra. Zborovanje državnega zbora bo trajalo tja do Božiča, seveda le, če ne bo obstrukcije, zakaj zaradi krize na Ogrskem ni misliti na sklicanje delegacij.

*** Lex Axmann-Kolisko.** Izvrševalni odbor češke državno-pravne stranke je v svoji seji protestiral proti nameravani lex Axmann-Kolisko. V tem protestu se svari vlado, naj ne predloži zakona v sankcijo, ker v nasprotnem slučaju bodo Čehi razvili najskrajnejši boj proti vsaki vladi, ki bi to storila. — V dvorani dunajskega magistrata je sklicala „Südmarka“ protestno zborovanje proti češkemu življu na Dunaju in Nižjem Avstrijskem. Zborovalec je bilo okoli 6000. Zbor je zahteval sankcioniranje lex Kolisko-Axmann. Ker zborovalci niso mogli vsi v dvorano, je ostali del občinstva zboroval pri glavnih vratih pod milim nebom. Vsi govorniki med njimi poslanec Weidenhoffer, so zahtevali sankcioniranje lex Axmann. Sprejela se je tudi v tem smislu resolucija. Po zborovanju so priredili izpoved od mestne hiše po Ringu do Goethejevega spomenika. Neredov ni bilo. 300 rediteljev je skrbelo za red. — „Vaterland“ javlja po informacijah iz najmerodajnejšega vira, da baron Bienenrth v kljub sprejetemu dr. Luegerjevemu predlogu ne bo predložil Axmannovega predloga cesarju v sankcijo. — V deželnem zboru kranjskem sta stavila dr. Tavčar in prof. Jarc nujna predloga, ki govorita za uvedbo slovenskega učnega jezika v kranjskih šolah.

*** Shod nemške avstr. soc. demokracije** se je dne 20. pret. mes. otvoril v Liberecu na Češkem. Došli so 204 odposlanci raznih soc. organizacij, med njimi 48 drž. poslancev in 14 žensk. Prvi dan je bila sklenjena izjava simpatij štrajkujočim delavcem na Švedskem, nadalje protesti proti mučenju zaprtih revolucionarjev na Švedskem in na predlog dr. Adlerja protest proti silovitosti carizma na Ruskem.

*** Björnstjerne-Björson v Belgradu.** Veliki prijatelj Jugoslovanov, norveški književnik Björnson, pride začetkom prihodnjega meseca v Belgrad.

*** Avstrijski častniki v perzijski armadi.** Potrjuje se vest, da je tačasni perzijski vojni minister pozval avstrijske častnike v perzijsko armado kot instruktore za izvežbanje pešcev in topničarjev.

*** Ogrsko.** Iz Budimpešte javljajo: „Égy-étértes“ prijavlja različne izreke prestolonaslednika najvojvode Franca Ferdinanda o ogrski krizi. Najznačilnejše je, da je prestolonaslednik baje rekel: Habsburška dinastija hoče dati na Ogrskem živčim narodom splošno in enako volilno pravico, a tisti, ki imajo na Ogrskem oblast v rokah, tega ne pripuste.

*** Nova trozveza na daljnem Vztoku.** Iz Petrograda poročajo: Tu se pojavljajo glasovi za ustanovitev nove trozveze na daljnem Vztoku. V to zvezo bi stopile Rusija, Združene države ameriške in Kitajska. Predsednik Taft je baje za tako zvezo, ki bi bila — to je očitno — naperjena proti Japonski — „Novoje Vremja“ opisuje položaj na skrajnem

Vztoku z najrnejimi barvami. Neko pismo iz Vladivostoka, priobčeno v listu, prorokuje rusko-japonsko vojno za l. 1910. Japonci se baje povsod oborožujejo.

*** Statistika smrtnih obsodb.** Ruska glavna vojna uprava je izdala seznam statističnih podatkov o delovanju vojnih sodišč. Iz tega seznama je razvidno, da je bilo 1906. l. 236 smrtnih obsodb, l. 1907. že 620, l. 1908. pa je naraslo to število na 1130. Največ obsodb se je izvršilo v Odesi, kjer jih je bilo l. 1908. — 659.

*** Mladoturki — nazadnjaki.** Ko se je med turškim žensstvom počelo gibanje za moderniziranje kroja in se je o tem razmotiralo, kako bi se verski predpisi najlažje prezrli, je prišla turška vlada, pa je vsako enako misel strogo prepovedala.

Obrambni vestnik.

Poziv. Obrambni odsek, ki se je ustanovil sklepom delegacije „Zaveze“, se je konstituiral. V sedanjih časih učiteljskega preganjanja bo imel gotovo dovolj posla. Pritisk je provzročil protipritisk! Učiteljsko, ki je ostalo zvesto, se strinja tem bolj, čim hujša je krutost naših nasprotnikov. „Vsak za vse, vsi za vsakega“, je naša deviza!

Ker bo treba marsikomu tudi z denarjem priskočiti na pomoč, je neobhodno potrebno, da zbiramo v ta namen prispevkov.

Poznamo miserijo učiteljsstva in njegovo bedo; vemo pa tudi, da je požrtvovalnost njegova taka, da si bo vsakdo izmed nas — če treba — odtrgal od ust toliko, da bo z malim darom priskočil na pomoč svojim preganjanim tovarišem.

Ker se letos redni prispevki članov „Zaveze“ v ta namen niso določili, prosimo tem potom vsakega tovariša in vsako tovarišico, da blagovoli za obrambni odsek darovati mal prispevek.

Najbolje bi bilo, ako bi vsako učiteljsko društvo pobiralo denar in ga skupno poslalo „Zavezi“.

Obrambni odsek.

*** Obrambni odsek „Zaveze“** se je ustanovil in konstituiral. Naloga mu bo ščititi in braniti učiteljsko pred napadi, preganjanjem in pred krivicami. Obrambni odsek bo opozarjal tovariše na obrekovanja in sumničenja, ki se razširjajo po listih, ki jih morda dotičnik, ki se ga tiče, ne bere; pomagal bo preganjencem s svetom in dejanjem, po potrebi jim preskrboval pravnega zastopnika — kolikor bo možno — jim tudi v denarjih poravnaval gmotne škode. Do podpore obrambnega oddelka imajo pravico edino le člani okraj. učit. društev, ki naj se obračajo nanj v vseh slučajih, kadar trpe preganjanja in krivice, ki izvirajo iz stanovskih, oziroma službenih okoliščin; privatne zadeve so seveda izključene.

Vestnik.

Iz šolske službe na Kranjskem. V brezplačno šolsko službo je vstopila učiteljska kandidatinja Irena Petschnig v Kamniku. Na isti šoli je imenovana Angela Kendova za prov. učiteljico. Za prov. učiteljico v Šmarju je imenovana Berta Valentova. Namesto obolele učiteljice Ludovike Tschretnikove je imenovana za Col suplentka Marija Grilje. — Namesto obolelega Henrika Paternostra pride v Senožeče učit. kandidatinja Terezija Grebenčeva. — Učit. abit. Mirko Sadar je imenovan za prov. učitelja v Št. Vid pri Zatišini. — Nadalje je premeščen prov. učitelj Fran Starman iz Matenje vasi v Kutezevo. — Učit. kandidat Maksimilijan Kalan pride kot prov. učitelj v Matenje vas. — Bivši prov. učitelj v Šmartnem pri Litiji, Albin Lajovec, pride v Cerklje. — Za potovalni učiteljici sta imenovani Cecilija Skubic za Postojno, Karolina Zehrer za Vipavo. — Pom. učitelj Rudolf Poljanec pride iz Ljubljane v Šmartno pri Litiji. — Dosedanja prov. učiteljica v Kolovratu Marija Jelenc, se je odpovedala službi. — Namesto obolelega učitelja Fran Kranjca pride v Podstenje učit. kandidatinja Helena Ozanič.

Solske vesti iz Celja. Na pripravnico pri nemški gimnaziji se je letos zopet vpisalo samo 7 učencev. V I. razred na višji gimnaziji se je vpisalo 38 učencev. — Nenavadno lep je letos obisk na slovenski okoliški deški šoli. Število novorojenih došlih šolarjev I. razr. se še sedaj ne da natančno določiti, a je že sedaj doseglo število 90; kako močni so pa ostali razredi, kaže to, da sta v četrtem razredu 102 dečka! Eden opomin več, da se mora vprašanje glede te šole kmalu rešiti! — V Ciril-Metodov otroški vrtec v Gaberju se je vpisalo 50 otrok.

V tržaške slovenske (družbine) šole se je vpisalo nad 1200 otrok, v pripravnico za srednje šole nad 200 in v I. razred gimnazije nad 50 slov. učencev. To je veličastna manifestacija za potrebo slovenskih šol v Trstu.